

УДК 748:005.745

Михайло **Бокотей**

старший викладач кафедри
художнього скла Львівської
національної академії мистецтв

10 міжнародний симпозіум гутного скла у Львові: підсумки

© Бокотей М., 2017

<http://doi.org/10.5281/zenodo.573817>

Анотація. Міжнародні симпозіуми гутного скла у Львові суттєво вплинули на розвиток українського авторського скла, програми та методику підготовки фахівців на кафедрі художнього скла ЛНАМ, а також на дизайн промислової продукції гутного скла в Україні на зламі XX – XXI ст. Стаття становить частину наукового дослідження, яке вперше в українському мистецтвознавстві розглядає проблеми впливу міжнародних культурно-мистецьких заходів на розвиток дизайну художнього скла в Україні. У матеріалі подано короткий огляд діяльності міжнародних симпозіумів гутного скла у Львові, проаналізовано результати роботи ювілейного 10 симпозіуму, який відбувався 2 – 10 жовтня 2016 р. Підведено підсумки роботи художників, які працювали біля гутних печей; проаналізовано низку робіт, експонованих на підсумковій виставці; сконцентровано увагу на основних проблемах, які розгорнули доповідачі Міжнародної науково-практичної конференції, що відбувалась у рамках симпозіуму.

Ключові слова: художнє скло, гутне скло, дизайн у склі, міжнародні симпозіуми гутного скла.

Постановка проблеми. 27 років тому на базі Львівської експериментальної кераміко-скульптурної фабрики відбувся перший Міжнародний симпозіум гутного скла. Сьогодні для спільної роботи біля гутних печей до Львова вдесьте приїхали художники-склярі, мистецтвознавці, власники галерей, працівники музеїв і навчальних закладів, а також студенти з різних країн світу. У рамках 10-го Міжнародного симпозіуму гутного скла відбувалися презентації, зустрічі, мистецькі виставки, конференції

та фінальна виставка робіт, виконаних на базі навчально-виробничих майстерень кафедри художнього скла ЛНАМ у залах Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького.

Історія одного з найяскравіших явищ у культурно-мистецькому просторі України розпочалася 1989 р. завдяки ініціативі Андрія Бокотея, одного з піонерів міжнародного студійного руху на пост-соціалістичному просторі. Упродовж майже тридцяти років у десяти симпозіумах взяли участь понад 250 художників, мистецтвознавців і поціновувачів мистецтва скла з 32-х країн світу. Упродовж 10 днів художники працюють біля гутних печей з бригадою висококваліфікованих майстрів-гутників, а мешканці та гості міста мають змогу спостерігати зблизька за роботою відомих мистців. Традиційно, за результатами роботи відбувається виставка в залах Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького. Кожен учасник, згідно з умовами симпозіуму, залишає роботу в дарунок місту, а зібрана колекція унікальних скляних композицій налічує сьогодні вже понад 350 одиниць. Метою організаторів є створення постійного музею скла, а відтак – можливості експонувати в майбутньому повну колекцію результатів симпозіумів. У світі функціонує лише кілька музеїв скла, у фондах яких зберігаються роботи таких відомих художників як Ервін Ейш, Теодор Зельнер, Іржі Шугаек, Марвін Ліпофські чи Ян Зорічак. Проте жоден із цих музеїв не володіє колекцією, виконаною в одному місті під час мистецьких форумів [1].

Аналіз останніх досліджень. Уже з моменту становлення цього мистецького феномена як вагомій події в культурному житті країни, до дослідження його багатовекторного впливу на розвиток художнього скла в Україні й поза її межами зверталися багато українських та іноземних мистецтвознавців: Ф. Петрякова, Є. Шимчук, Р. Шмагало, З. Чегусова, А. Ботанова, О. Сом-Сердюкова, О. Лосик, Р. Фур, А. Гордеева (Росія), Т. Сано (Японія), М. Дюрран (Великобританія), М. Роджерс (США) та ін. Відома російська мистецтвознавець, яка присвятила свої основні дослідження питанню міжнародного студійного руху, Л. Казакова стверджує: «Міжнародні симпозіуми гутного скла у Львові відіграли значну роль у розвитку авторської лінії художнього скла й були необхідні в розкріпаченні художників від винятково виробничих завдань» [2, с. 273].

У форумі 2-12 жовтня 2016 р. взяли участь 42 художники з Естонії, Ізраїлю, Китаю, Латвії, Литви, Норвегії, Польщі, Росії, США,

Туреччини, Фінляндії, Франції, Швеції, Японії та України. Цікавим та водночас дуже важливим, з огляду на перспективу, є те, що учасниками цьогорічного симпозиуму були представники вже другого покоління художників: Светлана Фьодорова, донька російського мистця Бориса Фьодорова, постійного учасника більшості симпозиумів у Львові, та Якуб Ян Робашевський, син польського скляра Януша Робашевського, учасника симпозиумів у 1992-му та 1995 рр.

Практична частина, тобто безпосередня робота художників біля печей, у 1989-2010 рр. відбувалася на скловиробничих підприємствах, у атмосфері промислового виробництва, наповненого завдяки учасникам симпозиуму духом експромту, експерименту та авторського індивідуалізму. Цьогоріч вдруге поспіль симпозиум відбувався на гутній печі кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв. Це, насамперед, підкреслює освітню складову програми симпозиуму та вплив на розвиток львівської школи художнього скла.

Інтеграційні, пізнавальні та комунікаційні процеси, які спостерігаємо від заснування міжнародних симпозиумів гутного скла у Львові, мають вирішальний вплив на формування мистецького бачення наступним поколінням художників-склярів. У 1992-2010 рр. у рамках усіх симпозиумів відбувався студентський міні-симпозиум, участь в якому брали групи молодих митців з Росії, Угорщини, Латвії, Литви, Білорусі, Польщі, Франції, Словаччини та України. Свої твори студенти виконували на базі навчально-виробничих майстерень кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв і виставляли поряд з творами професійних художників на фінальній експозиції в Національному музеї у Львові. На жаль, на останніх двох симпозиумах не було змоги організувати роботу студентів на печі, оскільки єдина доступна виробнича база в Україні була призначена для учасників симпозиуму. Проте присутні на заходах студенти з Естонської академії мистецтв, Академії мистецтв і дизайну Базазель (Ізраїль), Університету прикладних наук Гямеєнлінна (Фінляндія) експонували на підсумковій виставці свої привезені роботи.

У рамках програми симпозиуму відбулося відкриття персональної виставки професора Олеся Звіра у приміщенні Музею скла у Львові. Як зазначає сам автор, роботи виконані «на одному диханні». У композиціях, виготовлених винятково в гутній техні-

ці, застосовано мінімум холодної обробки та склеювання. Вільноформовані об'єкти з відверто вираженою аморфністю часто викликають асоціації з фігурами, обличчями, чи позаземними фантастичними істотами. При цьому в гутних творах чітко підкреслена декоративність, витримана послідовна колористична гама, прочитується спільна ідейна лінія.

Другим заходом у програмі стала виставка «Скло-ПРО» в Арт-салоні «Велес», на якій були представлені твори львівських художників-склярів різних поколінь: Андрія Бокотея, Василя Білоуса, Ореста Принади, Андрія Курила, Романа Дмитрика, Олександра Шевченка, Дениса Струка, Евеліни Тринцолин, Еліни Білоус, Остапа Іванишина, Роксолани Худоби, Ольги Турецької та Христини Меленчук.

Оглядаючи роботи студентів кафедри художнього скла ЛНАМ, представлені на виставці «Львівська школа художнього скла», іноземні гості дали високу оцінку цим творам і підкреслили достойний рівень освіти в Академії. Куратори виставки поставили перед собою завдання максимально широко представити різноманітні техніки й прийоми відповідно до програм кафедри. На виставці експоновані семестрові та курсові роботи, дипломи бакалаврів та магістрів, виконані впродовж останніх років у техніках гутної роботи, вітража, литва, спікання, холодної обробки, розпису та ін. Сьогодні можна сміливо стверджувати, що саме завдяки роботі симпозіумів і участі в них студентів Львівської академії докорінно змінився підхід молоді до поставлених мистецьких завдань, формування авторської думки. Зазнали переосмислення естетичні вартості та, насамперед, почало превалювати ідейне, образотворче начало.

На підсумковій виставці за результатами проведення ювілейного 10-го Міжнародного симпозіуму гутного скла експоновано 74 унікальні композиції. Широкий спектр застосованих технік, розмаїття ідейного наповнення, чітко виражена характерність національних стилів, концептуальний зміст багатьох композицій дють змогу підкреслити вартість зібраної колекції, яка є своєрідним віддзеркаленням сучасного стану світового склярства.

Аналізуючи унікальні твори, експоновані на виставці, слід передусім враховувати специфіку самого процесу виконання авторських композицій гутним способом. У повсякденних умовах і комфортних лаштунках майстерень художники можуть довільно

використовувати час і підбирати необхідне обладнання на реалізацію завчасно спроектованих авторських творів. Експромт і потреба змінювати проект через об'єктивні обставини, які виникають у процесі виконання біля печі, спричинені особливістю технологічного процесу. У таких екстремальних умовах художники диспонують надзвичайно коротким часом і для виконання безпосередньо біля печі, і для наступної обробки та довершення композиції. Окрім того, художники працюють з абсолютно іншим матеріалом (фізичні властивості скломаси значно відрізняються в різних печах), новою бригадою майстрів-виконавців і під пильним оком і самих учасників, і численних сторонніх відвідувачів заходу.

Уже не вперше багато іноземних художників, учасників симпозиуму, власноруч виконували свої проекти в складі бригади українських гутників. Серед них віртуозною майстерністю володіють Уфук Акбей (Туреччина), Такеші Іто (Японія), Ангус Пауерс і Джеймс Роннер (США). Завдяки такій співпраці українські майстри-склодуви переймають досвід та знайомляться з новими технічними прийомами, способами декорування та формування, а також освоюють використання дещо відмінних інструментів.

Варто звернути увагу на певні технічні прийоми, застосовані під час виконання робіт на гутній печі. Ремігіюс Крюкас (Литва) для зовнішнього декорування використав т.зв. «склобій» – залишки прозорого скла, які відрізаються під час обробки та декорування виробу й викидаються у «піддон». Невідпалене скло тріщить і набуває нерегулярної форми у вигляді крихти. Литовський художник накладав залишки склобою на гарячу поверхню останнього набору й заплавляв до того рівня, щоби побите скло не мало гострих кутів, а водночас зберігало певну фактуру. Такий експериментальний спосіб декорування фактурно збагатив композицію під назвою «Собаچه щастя», виконану винятково з використанням прозорого скла.

Цікавим прийомом формування для двох митців стало прокатування скла через металеві вальці – спосіб, який застосовує для виконання об'ємно-просторової пластики професор кафедри художнього скла ЛНАМ, засновник і голова оргкомітету симпозиумів А. Бокотей. Американець Джеймс Роннер, склеюючи кінцями один до одного прокатані та зігнуті пласти, формував вертикальні вежі, згодом піддані піскоструменевій обробці. Індре Стульгайте (Литва), натомість, використала легко зігнуті прозорі пласти

для інсталяції під назвою «Дерево», де своєрідні прозорі пелюстки повисли на гілках натурального дерева.

Анда Мункевіца (Латвія) виконувала композицію, здавалось би, простою та звичною технікою тихого видування, проте формою слугували не традиційні гіпс чи дерево, а високотемпературний ізоляційний матеріал, який частіше використовується у техніці «спікання». Потрібно зазначити, що зображення у цьому випадку (портрет чоловіка художниці) – було не відлите, а вирізьблене з м'якої термовати. До видутих форм у композиції додано дерев'яні конструкції.

Слід відзначити також роботу Марка Екстранда (США), який, щоправда, не брав участі в роботі біля печі, а привіз готовий твір для експонування на підсумковій виставці. Об'єкт «Без назви» виконаний у техніці спікання та склеювання. Основу композиції становить сплавлена венеційська нитка, сформована з чорного, білого та прозорого скла. Внутрішня площина сформована зі сплавленої склонитки й обрамлена білим та чорним склом.

Катрін Сент (Франція) до простих прозорих видутих форм, які символізують львівську бруківку, додала власноруч виконані з тканини, ниток і аксесуарів для шиття одягу, почеплений на дерев'яних гілочках, які встромлені в композицію, під назвою «І під бруківкою є життя».

Доволі дотепно в процесі виконання виглядала робота російської художниці Светлани Фьодорової. Кольорові вільноформовані банки вдувались у своєрідні «білі сорочки» з термостійкої тканини. Експонований твір мав довільну форму з вишуканою зовнішньою фактурою і напівматовою поверхнею. Ті елементи, які впродовж відпалу потріскали, були зашліфовані по периметру тріщини та додані до композиції під назвою «Переродження».

Традиційним аскетизмом і глибиною думки вирізнялася робота художника з Японії Казуші Накада, який впродовж понад двох десятиліть живе і працює у Фінляндії, – «Тарілка Дарії». Скляна форма тарелі з трьома гутними наліпами-ніжками майже повністю покрита золотою поталлю з нижнього боку й доповнена позолоченими вилкою та ножем.

Концептуальним підходом у виконанні експозиційного твору вирізнялася робота «Без назви» американського митця Агнус Пауерс, яка була доповнена перфомансом, виконаним під час відкриття виставки «Львівська школа художнього скла» у Галереї ЛНАМ.

Інгуна Аудере (Латвія) створила композицію „Віртуальне та реальне», де репродукція дрібного скляного елемента, збільшена в кілька десятків разів на друкованому постері, символізувала відносність того, що ми бачимо насправді; Якуб Робашевський (Польща) створив композицію під назвою «#антропоцен», що символізувала епоху, в якій ми живемо, а все що нас оточує – це скло, дерево, метал, пісок і пластик. Скляний елемент художника з Польщі технологічно був виконаний у спосіб, який застосовував у 60-70-х рр. ХХ ст. відомий польський скляр Генрик Альбін Томашевський.

Слід згадати також роботи двох латвійських художниць, які вже вп'яте поспіль беруть участь у львівських симпозиумах. Якщо твір Сольвіти Брюже виконаний у традиційній для авторки манері зі стриманою формою, кольором і розміром, то композиція Івети Бренце на цей раз здивувала масштабністю, складністю та багатством форми й кольору. Скляні заготовки флористичних елементів встромлені в стару випалену дерев'яну форму для видування, що надає композиції екзотичного забарвлення.

Значну частину експозиції становлять роботи львівських художників-склярів, і глядачі можуть ознайомитися з творчістю кількох десятків мистців нашого міста. Упродовж роботи останніх кількох симпозиумів, з огляду на відсутність потужнішої виробничої бази, українські художники не мали змоги працювати водночас з іноземними учасниками, а тому їхні виставлені роботи на підсумковій виставці могли бути виконані в іншій техніці, ніж гутна.

Серед експонованих на виставці творів хочеться відзначити композиції класиків українського мистецтва: «ВарвариЗМ» Романа Петрука, «Від предків» Андрія Бокотей та «Перемога» Франца Черняка. У колекції Музею скла у Львові є вже три композиції відомого львівського скульптора Р. Петрука, де скляні елементи комбіновані з деревом і льняним шнуром. На цей раз художник представив комбінацію скла з металевою конструкцією. Певною новизною вирізняється також робота А. Бокотей, де традиційні об'ємно-просторові фігури виконані із застосуванням кольорових порошків, що надає особливого характеру скульптурним формам. Поруч з корифеями українського сучасного мистецтва свої роботи виставили працівники кафедри художнього скла ЛНАМ: Олесь Звір «Щось», Володимир Рижанков «Без назви», Ніна Петруніна «В оливкових тонах», Орест Принада «Зв'язок», Андрій Петров-

ський «Життя», Василь Білоус «Невідомі знаки», Людмила Литвин «Міфи про зародження світу», а також інші львівські художники: Роман Дмитрик «Композиція №12», Леся Мандрика «Поле», Андрій Курило «Небо і земля», Романна Гудима «Тустань», Галина Ключнікова «Тріо», Анатолій Гоголь «Тополя», Ігор Мацієвський «Ода воді», Оксана Тарнавська «Осінній марафон» та київський художник Станіслав Кадочников «Небесне сузір'я».

Тішить також той факт, що свої роботи експонували молоді львівські художники, які вже не вперше беруть участь у симпозіумах і є не тільки гідними послідовниками, але й майбутнім львівської школи художнього скла: Остап Іванишин «Відлига», Яна Андрухова «Посуд», Роксолана Худоба «Тюльпан», Еліна Білоус «Усміхнена», Евеліна Тринцолин «Одноріг», Роксолана Курилишин «Політика», Віктор Орлов «Брют», Ольга Кінаш «Дім», Ольга Турецька «Мерехтіння», Юлія Галишин «Непохитність», Максим Богуславський «Композиція».

Особливої уваги заслуговують роботи студентів з Естонії, Фінляндії, Ізраїля та України. Джей Сильтавуо – молодий художник з Фінляндії, який сьогодні за програмою обміну навчається на кафедрі художнього скла Естонської академії мистецтв у Талліні. Його робота «Кратос і Зелос» звертала увагу всіх відвідувачів – прості прозорі вертикальні форми з елементами блакитного скла вишукано доповнені надрізами, виконаними в техніці холодної обробки. Невеликі за розміром форми створюють враження монументальних скульптур. Українка за походженням Олександра Котляр навчається в Академії мистецтв і дизайну Базазель в Тель-Авіві. Її інсталяція «Червона нитка» – поєднання елементів, виконаних у техніці дрібної пластики та лиття, – створює враження домашнього затишку та спокою, незважаючи на хаотичність та активність червоного кольору нитки. На жаль, лише четверо студентів кафедри художнього скла ЛНАМ взяли участь у підсумковій виставці симпозіуму: Іванна Масалович «Баби», Наталя Звір «Сіпсіки», Світлана Онаць «Маска», Маргарита Сергеева «Карта часу».

У рамках симпозіуму відбулася Міжнародна науково-практична конференція, на якій надзвичайно пізнавальний характер мали доповіді професури та завідувачів кафедр художнього скла вищих навчальних закладів: Університет Альфред, США (Ангус Пауерс, Джеймс Роннер), Ризька академія мистецтв, Латвія (Інгуна Аудере, Анда Мункевіца), Вільнюська академія мистецтв, Лит-

ва (Паулюс Райніс), Університет Анадола, Туреччина (Уфук Акбей), Естонська академія мистецтв, Естонія (Маре Сааре, Петер Рудаш), Школа мистецтв і дизайну Університету Аальто, Фінляндія (Казуші Накада). Власні творчі здобутки та досягнення національних шкіл художнього скла презентували Індре Стульґайте (Литва), Інесе Лյонґрен (Швеція), Єкатеріна Остапенко та Светлана Фьодорова (Росія). Про колекцію художнього скла Карконоського національного музею в Єленій Гурі, Польща, поінформувала учасників конференції директор музею Габрієля Завіла.

Надзвичайно актуальну сьогодні тему, яка стосується майбутнього гутного скла та відсутності в Східній Європі бази для підготовки наступних поколінь майстрів-гутників, зачіпав у своїй доповіді американський художник, гутник-віртуоз та інженер-конструктор гутних печей Марк Екстранд. За словами американського учасника, тільки в самому Сіетлі (США) сьогодні працює 24 гутні майстерні. А яка ситуація у Східній Європі? Лише на території Польщі та Чехії працює кілька гутних підприємств, де виготовляється художнє скло та проводиться постійна підготовка нових майстрів-гутників. Додатково М. Екстранд підкреслив, що в кожному американському навчальному закладі різних рівнів, де готують художників-склярів, обов'язково проводиться студентам ґрунтовна підготовка гутної майстерності. Таким чином, кожен художник вільно володіє складувною трубкою. Продовжуючи, доповідач поставив учасникам конференції запитання: «Чи має право художник-скляр підписуватись під власним твором, якщо його виконав майстер-гутник, а не сам автор?». Якуб Робашевський (Польща) та Анда Мункевіца (Латвія), підтримуючи дискусію, висловили думку, що майстер у цьому випадку є ремісником. Автором ідеї, а відтак і самого твору є художник.

Результат роботи симпозіуму та підсумкова виставка засвідчили високий міжнародний рівень і адекватну оцінку світовою спільнотою художників-склярів, досягнення упродовж майже трьох десятиліть. Програмне наповнення, кількість і рівень учасників, мистецька вартість зібраних робіт дорівнює, а в багатьох аспектах і перевищує результати проведення попередніх дев'яти акцій.

Організаторами заходу були Західний науково-мистецький центр Національної академії мистецтв України, Львівська національна академія мистецтв, Музей скла у Львові; партнери проекту: Львівський національний музей ім. А. Шептицького, Арт-са-

лон «Велес», мистецький центр «Щось цікаве». Симпозіум відбувся за підтримки Львівської обласної державної адміністрації та Львівської міської ради.

Результати проведення 10-го Міжнародного симпозіуму гутного скла у Львові варто підсумовувати багатовекторно: як мистецький проект, що є складовою соціокультурного простору й формує певні естетичні уявлення та смаки публіки; як інструмент популяризації українського художнього скла у світі та ознайомлення мистецького середовища України з досягненнями світового склярства; як важливий освітній механізм у процесі підготовки фахівців у галузі скловиробництва та декоративно-прикладного мистецтва; як фактор впливу на вчасне реагування та корекцію вектора стилістичних та ідейних нуртів у вітчизняному художньому склі.

Проте, на думку автора дослідження, попри всі позитивні висновки і певну «післясимпозіумну» ейфорію, залишається низка серйозних проблем і викликів. Першою і найбільшою проблемою є відсутність повноцінного експозиційного простору для представлення на огляд однієї з кращих у світі колекції сучасного художнього скла. Актуальний виставково-музейний комплекс Музей скла у Львові – це всього близько 120 м², де, у кращому випадку, є змога експонувати заледве 10% фондів.

Наступним викликом є перспектива діяльності навчально-творчої майстерні (гути) кафедри художнього скла ЛНАМ. Не йдеться лише про фінансовий аспект чи добру волю нового керівництва академії, але насамперед про кадрове забезпечення – і на рівні майстрів-гутників, і технологів. Виробнича база – це запорука існування Міжнародних симпозіумів гутного скла у Львові. Тут слід згадати, що гутна піч ЛНАМ – це вже четверта база після Львівської експериментальної кераміко-скульптурної фабрики (симпозіуми 1989-2004), Бережанського склозаводу (2007) та Компанії «Галицьке скло» (2010).

Ще одним незрозумілим для автора статті аспектом, а одночасно серйозним викликом, є абсолютна пасивність підрозділу, відповідального за міжнародну співпрацю ЛНАМ. На території академії впродовж понад тижня працювали представники семи вищих мистецьких навчальних закладів з Європи, Азії та Америки, у тому числі й завідувачі кафедр. З їхнього боку пролунала не одна пропозиція співпраці, і, звичайно, організатори симпозіуму

(не йде мова про ЛНАМ) з них охоче скористають. Але чи вилететься це в перспективу нав'язання реальних контактів між нашим ВНЗ та іноземними, окрім тих кількох із сусідньої Польщі? Так, традиційно, у звіті про міжнародну діяльність ЛНАМ за останній рік симпозиум гутного скла буде на перших позиціях. Чи розв'яжемо ці проблеми? Покаже час...

1. Інформаційні матеріали 9 Міжнародного симпозиуму гутного скла у Львові, – Львів, 2013.
2. Казакова Л. Мировое художественное стекло XX века. Основные тенденции. Ведущие мастера / Л. Казакова. – М. : Пинакотекa, 2007. – 272 с.
3. Шимчук Є. Міжнародний симпозиум з гутного скла // Образотворче мистецтво. – 1993 – Ч. 2. – С. 53-55; її ж. Мистецтво скла в Україні // Артанія: Альманах. – Кн. 195. – К., 1995. – С. 34-36; її ж. Ми є на земній кулі як держава мистецька // Образотворче мистецтво. – 1997. – Ч. 2. – С. 67-68.
4. Бокотей А.А., Шмагалo Р.Т. Музей скла: прозорість існування / А.А. Бокотей, Р.Т. Шмагалo // Образотворче мистецтво. – 2001. – Ч. 1. – С. 92-93.
5. Каталог виставки творів III Міжнародного симпозиуму з гутного скла. II Міжнародний симпозиум з гутного скла 1992 [Укл. Є. Шимчук]. – Львів : Компанія Гердан, 1995. – 89 с. : іл.
6. Фур Р. Симпозиуми гутного скла у Львові: історія становлення та діяльність // Вісник ЛНАМ. – Львів : ЛНАМ. – 2011. – Вип. 22. – С. 91-99.
7. Бокотей М. 9 Міжнародний симпозиум гутного скла у Львові: результати та перспективи // Вісник ЛНАМ. – Львів : ЛНАМ. – 2013. – Вип. 24. – С. 60-68.
8. Бокотей М. Міжнародні симпозиуми гутного скла: оцінка впливу на розвиток дизайну українського гутного скла // Вісник ЛНАМ. – 2016. – Вип. 28. – С. 278-286.

ANNOTATION

Mykhaylo Bokotey. International Blown Glass Symposiums in Lviv: results. International Blown Glass Symposiums in Lviv significantly influenced the development of Ukrainian glass art, program content and methodological training at the department of art glass of LNAA and the design of industrial blown glass products in Ukraine at the turn of XX-XXI centuries. This article is a part of the scientific research where influence of international cultural events on the development of glass art design in Ukraine is analyzed. The article provides a brief overview of the

10 International Blown Glass Symposiums in Lviv, Ukraine, its program content, the list of the most prominent participants and the results analyze. Here is summed up the work of artists at the blown furnaces; described few works exhibited at the final exhibition; focused attention on key issues detailed by the speakers of the International Scientific Conference, held during the symposium.

Keywords: glass, blown glass, design, international blown glass symposium.

АННОТАЦИЯ

Михаил Бокотей. 10 Международный симпозиум гутного скла во Львове: итоги. Международные симпозиумы гутного стекла во Львове существенно повлияли на развитие украинского авторского стекла, программное и методическое содержание подготовки специалистов на кафедре художественного стекла ЛНАИ, а также на дизайн промышленной продукции художественного стекла в Украине на рубеже XX – XXI вв. Статья составляет часть научного исследования, которое впервые в украинском искусствоведении рассматривает проблемы влияния международных культурных мероприятий на развитие дизайна художественного стекла в Украине. В материале представлен краткий обзор деятельности международных симпозиумов художественного стекла во Львове, их программного наполнения, перечень самых известных участников, проанализированы результаты проведения юбилейного 10-го симпозиума, который состоялся 2-10 октября 2016 г. Подведены итоги работы художников у гутных печей; охарактеризованы ряд работ, представленных на итоговой выставке; сконцентрировано внимание на основных проблемах, развернутых докладчиками Международной научно-практической конференции, которая проходила в рамках симпозиума.

Ключевые слова: художественное стекло, гутное стекло, дизайн, международные симпозиумы гутного стекла.